

Stauropoctonus bombycivorus, en för Sverige ny parasitstekel

BJÖRN CEDERBERG

Cederberg, B.: *Stauropoctonus bombycivorus*, en för Sverige ny parasitstekel. [*Stauropoctonus bombycivorus* (Grav.), new to Sweden (Hym. Ichneumonoidea, Ophioninae)]. – Ent. Tidskr. 100:11–12. Lund, Sweden 1979. ISSN 0013-886x.

Stauropoctonus bombycivorus (Grav.) was discovered from two Swedish localities, Gotska Sandön in the Baltic and Kullaberg (Skåne).

B. Cederberg, Dept. of Entomology, Uppsala University, Box 561, S-751 22 Uppsala, Sweden.

Vid en nyligen påbörjad revision av parasitstekelgruppen Ophioninae i Norden upptäcktes två exemplar av den vackra *Stauropoctonus bombycivorus* (Gravenhorst 1829), vilken tidigare inte rapporterats från Skandinavien. Eftersom släktet är nytt för detta område, kan det vara angeläget att närmare presentera denna art.

S. bombycivorus har en vidsträckt utbredning i den Palearktiska regionen, från England (Gauld 1973) till Japan (Townes et al. 1965). Arten, som är enda representant för sitt släkte i Europa, är närmast känd från södra Finland (Nordström 1940). Ekorrspringaren (*Stauropus fagi* L.), den enda kända värdarten från norra Europa, är spridd i södra och mellersta Sverige (Elmqvist et al. 1977). Fynden av *S. bombycivorus* kan således betecknas som väntade.

De två svenska fynden är: Sk: Kullaberg, Brunkulla, 1 ♂, 6–7/8 1967, C. H. Lindroth leg., i coll. Entomologiska Museet, Lund. Gotska Sandön, 1 ♀, 20/7 1952, coll. K.-J. Hedqvist. Båda exemplaren är fångade på lampa.

Denna grupp av parasitsteklar har länge rönt föga intresse bland hymenopterologer. Det material, som finns insamlat, är sålunda mycket begränsat och ger föga begrepp om de flesta arters utbredning. Därför är det även svårt att ange antalet svenska arter för närvarande. Thomson (1888), som har givit den senaste förteckningen och bestämningsnyckeln för de svenska arterna, har angivit 15 arter i Sverige av de släkten som numera innefattas i underfamiljen Ophioninae (sensu Townes 1965). Vissa av de arter Thomson tar upp har bytt namn, delats upp på flera arter eller slagits samman. Landin (1971) anger i sin

fältfauna tre släkten under Ophioninae, som tillsammans innefattar 14 arter. Den hittills mest användbara bestämningsnyckeln för gruppen behandlar enbart de brittiska arterna (Gauld 1973). Där saknas dock flera av de mera nordliga och ostliga arterna. Uppskattningsvis kan vi nog räkna med att Sverige hyser ett trettiotal arter, fördelade på fem släkten. Däröfver hoppas jag senare kunna ge närmare besked.

En viktig insats för fördjupad kännedom om denna grupp skulle våra nattfjärilssamlare aktivt kunna bidra med. Dels genom att samla in material som kommer på UV-lampa (se upprop i detta häfte) och dels genom att spara kläckta parasitsteklar ur fjärilspuppor och noga ange värdarten.

S. bombycivorus skiljs tämligen lätt från andra ophioniner genom sin storlek och färgteckning. Kroppslängden är ca 24 mm och grundfärgen är gulbrun, som hos de flesta ophioniner, med vissa kroppsdelar mer eller mindre svarttecknade (Fig. 1).

Diganostiska karaktärer för sl. *Stauropoctonus*: Mandibeln är vriden i sin längsaxel, så att den övre tanden döljs av den nedre sett från sidan (Fig. 3); andra lårringen på mellan- och bakbenen är apikalt försedd med en skarp nedåtriktad tand (Fig. 2); vingmärket (pterostigma) övergår omärkligt i framvingens costalnerv (Fig. 1).

Slutligen vill jag tacka Karl-Johan Hedqvist, Naturhistoriska Riksmuseet och Roy Danielsson, Entomologiska Museet i Lund för att de vänligen lånat ut det material som legat till grund för denna artikel.

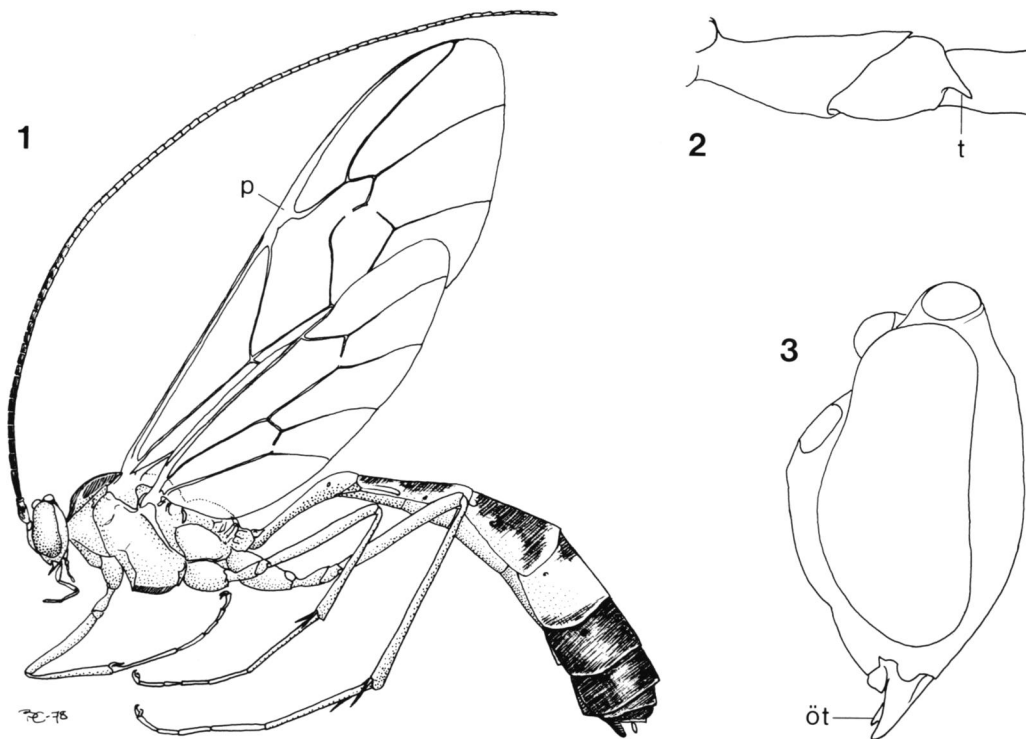

Fig. 1-3. *Stauropoctonus bombycivorus* ♀ från Gotska Sandön. - 1. Helfigur (p = pterostigma). - 2. 1:a och 2:a larringarna sedda från utsidan (t = 2:a larringens tand). - 3. Huvud sett från sidan (öt = mandibelns övre tand).

Litteratur

- Elmquist, H., Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1977. Förteckning över Sveriges storfjärilar. - Medd. Ent. Fören. Stockholm. (Stencil p. 1-19).
- Gauld, I. D. 1973. Notes on the British Ophionini. (Hym. Ichneumonidae). - Entomologist's Gaz. 24:55-65.
- Gravenhorst, I. L. C. 1829. Ichneumonologia Europaea, pars III. p. 705-706.
- Landin, B.-O. 1971. Fältfauna, Insekter, del 2:2. p. 588-589.
- Nordström, Å. 1940. Meddelande vid månadsmöte 19.IX.1939. - Not. Ent. 20:21.
- Thomson, C. G. 1888. Öfversigt af de i Sverige funna arter av Ophion och Paniscus. - Opuscula Entomologica 12:1185-1201.
- Townes, H., Momoi, S. & Townes, M. 1965. A catalogue and reclassification of the Eastern Palearctic Ichneumonidae. - Mem. American Ent. Inst. 5:1-661.